

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

HE 152/2018

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) kiittää mahdollisuudesta lausua. Esitämme kunnioittavimmin lausuntonamme seuraavaa.

Tiivistelmä

- tilauskoulutuksen laajentamiselle EU-/ETA-kansalaisiin ei ole tarvetta
- siirto-opiskelun sujuvoittaminen on tervetullut edistysaskel
- lain muuttamiseen täydennyskoulutuksen osalta ei ole tarvetta

Yliopistolaki

1 § Soveltamisala

SYL kannattaa Lappeenrannan teknillisen yliopiston nimen muuttamista yliopiston oman ehdotuksen mukaisesti muotoon Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT. Samalla tavoin SYL kannattaa uutta pykälää 92b § Lappeenrannan teknisen yliopiston viittauksista.

2 § Tehtävät

SYL kannattaa esitettyä muutosta yliopistojen tehtävistä. **SYL kannattaa tavoitetta kasvattaa korkeakoulututkinnon suorittavien osuutta parantamalla jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia.** On tärkeää, että perustehtäviensä ohella yliopistot vastaavat kasvavaan yhteiskunnalliseen tarpeeseen ja tarjoavat yhä enemmän mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen. Yhä useampi tarvitsee yliopistokoulutusta, ja kukapa sitä paremmin ja tehokkaammin antaisi kuin yliopistot itse. Samalla SYL haluaa huomauttaa, että täydentävän tutkinnon jälkeisen koulutuksen oltava saavutettavaa eri taustoista tuleville ja eri elämäntilanteissa oleville sosioekonomisesta taustasta riippumatta.

Haluamme kuitenkin korostaa muuttuvien tehtävien vaikutusta rahoitustarpeeseen. Tutkintokoulutuksen tarve ei ole vähenemässä, eikä jatkuvan oppimisen korostuminen yliopistojen tehtävänä saa vähentää tutkintokoulutuksen resursseja. Jatkuvaan oppimiseen panostaminen vaatii siis lisäpanostuksia valtiolta siten, että yliopistojen vakaata ja ennustettavaa perusrahoitusta lisätään.

7 § Tutkinnot ja muu koulutus sekä tutkintorakenne

SYL kyseenalaistaa lakimuutoksen tarpeen. Kyseessä on perusteluiden mukaan täsmentävä muutos, joka ei muuta vallitsevaa oikeudellista tilaa. Lakimuutoksen tavoitteet voidaan saavuttaa informaatio-ohjauksen keinoin.

9 § Tilauskoulutus

SYL vastustaa lakimuutosta. Tilauskoulutuksen laajentamiselle EU- ja ETA-maiden kansalaisiin ei ole tarvetta. Tarvittava osaamisen kehittäminen voidaan toteuttaa muilla tavoin. **Ensisijainen tarve täydennyskoulutuksessa on tutkintoa pienemmille, modulaarisille kokonaisuuksille, joilla voitaisiin tutkintokoulutusta nopeammin ja joustavammin päivittää ja lisätä osaamista.** Kokonaisten tutkintojen hankkiminen tilauskoulutuksena on työnantajan kannalta kankea keino työntekijöiden osaamisen päivittämiseen. Moduuleihin keskittyminen myös palvelisi paremmin pienten ja keskisuurten yritysten tarpeita, joilla ei välttämättä ole resursseja laajamittaisesti uudelleen kouluttaa työntekijöitään.

Täydennyskoulutuksen rahoitus pohjan selkeyttäminen todennäköisesti lisäisi koulutuksen tarjontaa ja varsinkin osallistujamääriä. Tämän yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi keskustelu tutkinnon jälkeisen koulutuksen rahoituksesta toivottavasti etenee.

Yliopistot eivät todennäköisesti saa tilauskoulutuksen laajentamisella aikaan kovin merkittäviä tuottoja tarpeiden vähäisyyden ja instrumentin kankeuden vuoksi. Näin ollen yliopistojen rahoituspohjan tosiasialliselle laajentumiselle ei juurikaan ole edellytyksiä.

Erityisen huolissaan SYL on tilauskoulutuksen muodostumisesta korkeakoulujen opiskelijavalintojen kiertäväksi mekanismiksi. **On hyvä, että valintojen kiertäminen lain tasolla ehdottomasti kielletään ja kiellon ehdottomuutta näin korostetaan. Käytännössä kiellon valvominen saattaa kuitenkin osoittautua hyvin vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi.** Kieltoa voidaan kiertää erilaisilla omistus- ja sopimusjärjestelyillä, joihin puuttuminen on korkeakouluille mahdotonta tai vähintäänkin resursseja vievää. **Korkeakoululle tai tilaajalle tuskin syntyy suurta intressiä oman toimintansa valvontatoimiin, joten asia jää lainvalvojan tehtäväksi.** Yliopistolla ei myöskään ole tosiasiallista mahdollisuutta valvoa tilaajan eikä tilaajalla yliopiston toimintaa, vaan reagoida ainoastaan sille mahdollisesti tulleeseen tietoon. **SYL katsookin, että lain valvontavastuu ja valvontaa tekevät tahot sekä sanktiot tulee selkeästi määritellä.**

SYL pitää hyvänä sitä, että tilauskoulutukseen osallistujiin sovellettaisiin kuten nykyäänkin ns. SORA-säännöksiä opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä ja opiskeluoikeuden peruuttamisesta sekä säännöksiä kurinpidosta.

Lisäksi SYL toivoo lakiesityksen vaikutusarvioinnissa kiinnitettävän huomiota tilauskoulutuksen opiskelijoiden asemaan. Erityisesti tulisi tarkastella muiden kuin lakiesityksessä mainittujen yliopistolain säännösten soveltamista tilauskoulutuksessa opiskeleviin. Lisäksi **SYL toivoo tarkasteltavan tilauskoulutuksen yleistymisen vaikutuksia yliopisto-opetuksen julkisuuteen, laadunvarmistukseen sekä koulutuksen sisältöjen kehittämiseen.**

Esitetty laajennus on hämmentävä tällaisena aikana, kun korkeakoulututkintojen sanotaan koko ajan menettävän merkitystään. SYL pitää tärkeänä lakiesitykseen kirjattua periaatetta siitä, että tilauskoulutus ei saa haitata perus- ja jatkokoulutuksen resursseja. Itse ehdotusta tilauskoulutuksen laajentamisesta emme kuitenkaan voi edellä mainituista syistä kannattaa.

36 § Opiskelijavalinta

SYL kannattaa esitettyä muutosta. Muutoksen todellisia vaikutuksia opiskelijoiden alanvaihdon sujuvoitumiseen on vaikeaa arvioida, mutta kaikki siirto-opiskelun helpottamiseen tähtäävät toimenpiteet ovat tervetulleita. Vuosittain siirtyvien opiskelijoiden määrät ovat häviävän pieniä verrattuna kyselytutkimuksilla kartoitettuun alanvaihdon tarpeeseen. Toivomme siirto-opiskelun sujuvoittamisen olevan jatkossa entistäkin keskeisemmässä roolissa korkeakoulutuksen kehittämisessä. **Sujuva siirto-opiskelun mahdollisuus vähentää päällekkäisten tutkintojen opiskelun määrää ja auttaa opiskelijaa löytämään aidosti hänelle sopivan alan, mikä edesauttaa sujuvaa opiskelua ja ajallaan valmistumista.**

Lisäksi SYL kannattaa pykälän ensimmäisen momentin säilyttämistä ennallaan. Suomen osaamistarpeisiin vastaamisen ja opiskelijan opintopolun sujuvuuden kannalta on tärkeää, että yliopistokoulutukseen ei lainsäädännöllä pakoteta tarpeetonta opiskelijavalintaa alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon väliin. Opiskelijoiden liikkuvuutta tutkintojen välissä voidaan riittävässä määrin edistää jo nykyisen lainsäädännön puitteissa.

36 a § Yhteishaku ja erillisvalinnat

SYL kannattaa ehdotettuja muutoksia osin, mutta vastustaa erillisvalinnan järjestämistä joustavana valintana kaikissa esitetyissä tarkoituksissa.

Pidämme erillisen yhteishaun järjestämistä vieraskielisiin koulutusohjelmiin hyvänä kehityksenä. Niin ikään pykälän 2 momentin 3 kohtaa koskeva muutos erillisvalintojen mahdollistamisesta myös alempaan korkeakoulututkintoon johtaviin ohjelmiin on tarpeellinen.

Näemme ongelmalliseksi jatkuvan haun mahdollistamisen yliopistokoulutukseen edes osittain. Useissa tutkimuksissa on havaittu opintojen alkuvaihe erittäin tärkeäksi tekijäksi opintojen määrällisen ja laadullisen etenemisen suhteen. Jatkuva haku toki joustavoittaisi opiskelijaksi ottamista, mutta samalla asettaisi tuoreen opiskelijan mahdollisesti hyvinkin hankalaan tilanteeseen. Yliopistoyhteisöön integroitumisen, tarpeellisen ohjauksen ja opintojen tukipalvelujen kannalta opinnot eri aikaan aloittava opiskelija on hyvin erilaisessa tilanteessa verrattuna opiskelutovereihinsa. Joustavassa valinnassa toteutettava hakemuskohtainen valinta on ongelmallinen toteuttaa hakijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta kestävällä tavalla.

Ongelma ei ole lainkaan yksinkertainen yliopistossa aloittavien opiskelijoiden monipuolisten lähtökohtien ja mahdollisten aiempien opintojen takia. Esitämme kuitenkin, että pykälän 3 momentti ei koskisi 2 momentin kohtia 1-5 edellä mainituista syistä. 2 momentin 6 kohdassa esitetty lakimuutos sen sijaan on mielestämme tarpeellinen, ja siinä tarkoitettuihin lisähakuihin on järkevää soveltaa 3 momentin tarkoittamaa hakemuskohtaista harkintaa. **Käytännössä tämä tulisi todennäköisesti tarkoittamaan, että yhteishaussa täyttämättä jääneet opiskelupaikat pyrittäisiin täyttämään mahdollisimman nopeasti hakujärjestyksessä. Tämä on nähdäksemme toivottava asiointila.**

40 § Alempien ja ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteelliset suorittamisajat

SYL ei kannata esitetyn laista lakimuutosta. Esitettyä joustavoittamista perustellaan erityisesti kansainvälisten yhteis- ja kaksoistutkintojen järjestämisellä. Kuvatunlainen kansainvälinen yhteistyö laajentaa suomalaisten opiskelijoiden mahdollisuuksia kouluttautumiseen, tuo omanlaisensa kansainvälisen ulottuvuuden suomalaiseen korkeakoulumaailmaan ja siten omalta osaltaan parantaa koko suomalaisen korkeakoulutuksen laatua. Yhteis- ja kaksoistutkinnot ovat kuitenkin oma tapauksensa monessakin mielessä, esimerkiksi koulutuksen maksullisuuden kannalta.

Vieraskielisten tutkintojen tavoitteellisia suoritusajkoja tai tutkinnon laajuuksia yleisesti ei pidä muuttaa. **Suomalaisessa yliopistossa myönnettävän ylempien korkeakoulututkinnon laajuus on hyvästä syystä määritelty 120 opintopisteeksi. Tutkinnon laajuuden lyhentäminen vaarantaisi tutkinnon suorittaneen jatko-opintomahdollisuudet ja asettaisi tämän työmarkkinoilla eriarvoiseen asemaan täysipitkän tutkinnon suorittaneeseen verrattuna.** Eripituiset mutta samanarvoiset tutkinnot tekisivät suomalaisesta tutkintojärjestelmästä sekavan ja kaikkien osallisten kannalta vaikeammin hahmotettavan kokonaisuuden.

46 § Ylioppilaskunta

SYL kannattaa esitystä, koska opintotukilautakunnat on lakkautettu 1 päivästä tammikuuta 2018 ja muutos on luonteeltaan tekninen ja vastaa vallitsevaa tosiasiallista tilannetta.

49 § Valtion rahoituksen määräytymisperusteet

SYL kannattaa esitettyä muutosta. Samalla korostamme lakiesityksessä esitettyä ajatusta siitä, että muutoksen myötä valtionrahoituksen läpinäkyvyys vähintään pysyy entisellään ja toivottavasti paranee entisestään.

Ammattikorkeakoululaki

25 § Kelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin

SYL pitää ylempien ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksiin esitettyä muutosta oikean suuntaisena. Pidämme kuitenkin tarpeellisena, että myös alemman korkeakoulututkinnon suorittamisen aikana kertynyt, opintoihin tai siihen kuuluvaan harjoitteluun välittömästi liittymätön työkokemus tulisi huomioida arvioitaessa kelpoisuutta ylempään ammattikorkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry.

Miika Tiainen
puheenjohtaja

Eero Manninen
pääsihteeri

Lisätietoa:

hallituksen jäsen Jenny Vaara, 044 906 5004, jenny.vaara@syl.fi

SUOMEN YLIOPIILASKUNTIEN LIITTO
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND

15.11.2018

hallituksen jäsen Teemu Vasama, 044 906 5005, teemu.vasama@syl.fi

koulutuspolitiikan asiantuntija Jani Kykkänen, 041 515 2230, jani.kykkanen@syl.fi